

Др ЈОВАН АЈДУКОВИЋ

**РУСКО-
ИНОСЛОВЕНСКА
КОНТАКТОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА**

ФОТО ФУТУРА

Др Јован Ајдуковић

РУСКО-ИНОСЛОВЕНСКА КОНТАКТОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА

Чесма „Четири лава“ у Сремским Карловцима из 1799. године

(Фото: <https://stav.wordpress.com/drustvo>)

Д.ф.н. Йован Айдукович

**РУССКО-
ИНОСЛАВЯНСКИЕ
КОНТАКТОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

Белград, 2014

Др Јован Ајдуковић

**РУСКО-
ИНОСЛОВЕНСКА
КОНТАКТОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА**

Београд, 2014.

Електронско издање
<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicRIKI2014.pdf>

Књига је настала у оквиру Научне лабораторије за славистику и лингвистику (НО) коју смо основали почетком 1992. године специјално за потребе пројекта „Словенски језици у контакту са руским језиком“. У првој фази истраживања (1992-1997) објавили смо монографију „Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације речник“ (1997), а у другој фази (1998-2004) књиге „Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама“ (2004) и „Контактолошки речник адаптације русизама у осам словенских језика“ (2004). Од 2006. до 2011. учествовали смо у пројекту Министарства науке Републике Србије бр. 148012 „Кодови руске културе“. У овом периоду из штампе су изашли два тома „Контактолошког речника словенских језика“ (2010-2011) и књига „Радови из лингвистичке контактологије“ (2012). Затим смо објавили трећи том и нова електронска издања КРСЈ (2014), као и четири пробне карте „Међусловенског контактолошког атласа“ (2014).

Издавач и штампа
Фото Футура - Београд

Прво издање
Тираж 150

Израду и издавање књиге финансирао је аутор.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

811.16'362(081)
811.161.1:811.163.41(081)

АЈДУКОВИЋ, Јован
Руско-инословенска контактолошка истраживања / Јован Ајдуковић. - 1. изд. - Београд : Фото Футура, 2014. (Београд : Фото Футура). - 250 стр. ; 25 cm

На спор. насл. стр.: Русско-инославјанские контактологические исследования. - Тираж 150. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Регистри.

а) Словенски језици – Компаративна граматика
б) Руски језик - Српски језик - Компаративна анализа

ISBN 978-86-83691-50-0
COBISS.SR-ID

ЛИНГВИСТИЧКА КОНТАКТОЛОГИЈА ЗА СЛАВИСТЕ²⁶⁵

Програм научне дисциплине

I Основни појмови лингвистичке контактологије (билингвизам, полилингвизам, диглосија, интерференција, конвергенција, језици у контакту, језичко позајмљивање, инфлуенција, транскрипција, транслитерација, адаптација, пребацавање кодова, језик извор, језик давалац, језик прималац, језик трансмитер, језик посредник, језик медијатор и др.). Савремена психолингвистичка, неуролингвистичка и социолингвистичка истраживања језичких контаката. Појам језичке доминације. Пицини, креоли и други контактни језици. Дисциплине лингвистичке контактологије (лексичка, ономастичка, фразеолошка, синтаксичка, дискурсна, општа, регионална, историјска и др.).

II Хронолошка и појмовна периодизација лингвистичке контактологије. О традиционалним терминима „позајмљеница“, „језичко мешање“ и „мешани језици“. Главне контактолошке теорије (теорија трансфера, теорија копирања, компромисна теорија, теорија активације и пресликавања). Теорије језика у контакту Е. Хаугена, У. Вајнрајха, К. Мајерс-Скотон. Контактлошка проучавања у славистици (В. Акуленко, М. Аргировски, К. Бабов, Е. Верешчагин, А. Десница, Ј. Дешеријев, В. Жирмунски, Ј. Жлуктенко, А. Золтан, Ф. Јакопин, В. Јарцева, Ј. Јуранчић, Б. Конески, Л. Крисин, Б. де Куртене, Г. Лилич, В. Мокијенко, И. Њомаркаи, Е. Опелбаум, В. Розенцвејг, С. Семчински, Л. Уман, Л. Јефремов, Р. Павлова, А. Рот, А. Русаков, Б. Серебреников, Л. Степанова, П. Филкова, Л. Хадровић, Ј. Шјатковски и др.). Превод и контактолошко моделирање. Калкирање из словенских и несловенских језика. Класификација калкова. Инословенски језички контакти. Украјински суржик. Белоруска трасјанка. Језички контакти на Балкану.

III Кратак преглед историје контаката између српског и других словенских и несловенских језика. Главна дела из лингвистичке контактологије на српском језику (Ј. Ајдуковић, Е. Андрић, Б. Дабић, П. Ивић, И. Клајн, О. Мишеска-Томић, П. Мразовић, С. Петровић, А. Пецо, Б. Терзић, В. Берић-Ђукић, Т. Прћић, М. Павловић, П. Радић,

²⁶⁵ Оквирни списак тема саставили смо углавном на основу наших књига и радова.

Љ. Спасић, С. Стијовић, Р. Шевић и др.).

IV Теорија језика у контакту Р. Филиповића и загребачке контактолошке школе (Љ. Дабо-Денегри, Д. Драгичевић, О. Жагар-Сентеши, А. Менац, В. Мухвић-Димановски, А. Николић-Хојт, В. Пишкорец, Л. Сочанац, М. Турк, Ж. Финк-Арсовски, Б. Штебих и др.). Посредно и непосредно позајмљивање. Примарна и секундарна адаптација. Процеси језичког позајмљивања.

V Контактлошке јединице на материјалу словенских језика (Ј. Ајдуковић). О природи контактема. Типологија контактема и контактолошких процеса у лексичкој, фразеолошкој, синтаксичкој и дискурсној контактологији (контактофонема, контактопрозодеме / контактоакцентема, контактоинтонема/, контактографема, контактодериватема, контактоморфема, контактограмема, контактостилема, контактосинтаксема, контактосема, контактолексема, контактофразаема, контактоконцептема, контактодискурсема и др.).

VI Трансфонемизација у појединим словенским језицима. Типологија трансфонемизације. Фонемска импортација и фонемска редистрибуција. Развој нових фонема у језику (фонологизација). Активирање латентних фонема. Дистрибуција консонантских група. Трансграфематизација. Транскрипција и транслитерација ономастичке лексике. Трансакцентуација. Импортација и супституција суперсегментних средстава.

VII Трансдеривација у појединим словенским језицима. Когнитивно-контактолошка анализа творбеног гнезда. Пропозиционално-фрејмска структура творбеног гнезда. Типологија фрејмске трансдеривације у контактолошким речницима.

VIII Трансморфемизација, трансморфологизација и трансинтаксизација контактолексема у појединим словенским језицима. Принципи морфолошке адаптације. Типологија трансморфемизације. Трансморфологизација именица, глагола, придева. Трансинтаксизација глагола. Типови трансинтаксизације глаголске рекције. Структурно калкирање.

IX Узроци, природа и последице промене значења под страним утицајем у појединим словенским језицима. Транссемантизација. Типологија транссемантизације. Семантичко калкирање.

X Лексичко-стилистичка адаптација контактолексема и контактофразема у појединим словенским језицима. Типови лексичко-стилистичке адаптације. Контактолошки и контактни синоними, пароними, антоними, хомоними. Славенизми у српском језику.

XI О појму контактофразема. Адаптација контактофразема. Трансграфематизација, трансакцентуација, трансфонемизација, трансструктуризација, транссинтаксизација, трансдеривација, трансморфологизација, транссемантизација, трансстилизација, транспарадигматизација контактофразема. Фразеолошке варијанте и структурно-синтаксичке модификације контактофразема.

XII Језичка концептуализација и трансконцептуализација. Контактконцептеме на лексичком и фразеолошком нивоу. Типологија трансконцептуализације у контактолошкој лексикографији.

XIII Инфлуенција на нивоу просте и сложене реченице, реда речи у реченици у појединим словенским језицима. Синтаксичко калкирање.

XIV О структури дискурса засићеног страним утицајима у појединим словенским језицима. Контактолошке јединице дискурса у контакту. Утицај дискурских фактора на активирање контактема. Контактеме у говорном дискурсу. Екстралингвистички фактори који утичу на инфлуенцију. Контактоексема у новинском чланку. Микро и макростратегije ширења и ограничавања инфлуенције.

XV Контактолошка лексикографија у појединим словенским језицима. Контактолошки речник и етимолошки речник: сличности и разлике. Врсте контактолошких речника. Принципи контактолошке идентификације контактолексема и контактофразема. Концепција контактолошког речника адаптације и идентификације. Контактолошки квалификатори у дескриптивној лексикографији. Контактолошки речник словенских језика: модуларна структура и садржај.

XVI Контактолошка лингвогеографија. Лингвистички атласи. Светски атлас језичких структура. LL-MAP. Интерактивни атлас угрожених језика (УНЕСКО). Општесловенски лингвистички атлас. Језички атласи у појединим словенским земљама. Лингвистичка географија у словенским језицима. Међусловенски контактолошки атлас. Упитник за „Међусловенски контактолошки атлас“. Елементи архитектуре веб-презентације лингвистичких атласа. Геоинформа-

циони систем и карте „Међусловенског контактолошког атласа“.

Основна и помоћна литература

Ј. Ајдуковић, Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама. Фото Футура, Београд, 2004, 364.

Ј. Ајдуковић, Радови из лингвистичке контактологије. Фото Футура, Београд, 2012, 230.

Ј. Ајдуковић, Руско-инословенска контактолошка истраживања. Фото Футура, Београд, 2014.

У. Ванрайх, Языковые контакты. Состояния и проблемы исследования, Благовещенский гуманитарный колледж им. И.А. Бодуэна де Куртене, 2000, 263.

М.М. Косанович, „Сербские исследования заимствованной лексики в славянских языках“, Славистика VII, Београд, 2003: 45-51.

Л.П. Крысин, „Типы лексикографической информации об иноязычном слове“, Русистика сегодня I, ИРЯ РАН, Москва, 1995.

Г.А. Лилич, Роль русского языка в развитии словарного состава чешского литературного языка, ЛГУ, Ленинград, 1982.

Г.А. Лилич, „Взаимодействие славянских литературных языков: социолингвистический аспект“, Славянская филология VIII, Санкт-Петербург, 1999: 34-43.

Б. Марков, „О европеизмах и их оформлении в славянских языках“, Прилози XXII/1-2, Скопје, 1997: 41-52.

О лексичким позајмљеницама, Зборник радова са научног скупа „Стране речи и изрази у српском језику, са освртом на исти проблем у језицима националних мањина“, Градска библиотека Суботица, Институт за српски језик САНУ, Суботица – Београд, 1996.

Д. Мирић, „Однос руских и српскохрватских суперсегментних средстава у контакту“, Живи језици 33, Београд, 1991: 53-60.

Т.Б. Новикова, Заимствование лингвокультурных концептов (на материале английского и русского языков), Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидат филологических наук, Волгоград, 2005, 21.

С. Петровић, „Турцизми у Етимолошком речнику српскохрватског језика“, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику XL/1, Нови Сад, 1997, 117-124.

А. Пецо, „Језички контакти и језички системи: са посебним освртом на однос лексики српскохрватског и сусједних језика“, Јужнословенски филолог 43, Београд, 1987: 57-64.

П. Пипер, „Транскрипција, транслитерација и теорија језика у

контакту“, Славистички зборник III, Београд, 1988: 43-50.

М. Поповић, „Ка могућој класификацији страних речи с најучесталијим префиксима грчког и латинског порекла“, Наш језик XXIX/5, Београд, 1994: 279-300.

С. Ристић, М. Радић-Дугоњић, Реч, смисао, сазнање: студија из лексичке семантике, Филолошки факултет, Београд, 1999.

Б. Станковић, Интерференција у предикатским синтагмама руског и српскохрватског језика. Филолошки факултет, Београд, 1979, 239.

Б. Станковић, Славистика, русистика, србистика, Београд, 2010, 274.

Б. Терзић, „Неколико напомена о граматичкој адаптацији словенских имена и назива“, Руско-српске језичке паралеле, Београд, 1999, 201-206.

Э. Хауген, „Языковой контакт“ Новое в лингвистике VI, Москва, 1972, 61-80.

Э. Хауген, „Процесс заимствования“, Новое в лингвистике VI, Москва, 1972, 344-382.

В. Dabić, „Uticaj stranih reči na gramatički sistem u slovenskim jezicima“, Winer slavistisches Jahrbuch 43, Wien, 1997.

М. Radčenko, „Semantička adaptacija ruskih posuđenica u hrvatskom jeziku od 1945. do 2000. godine“, Croatica et Slavica Iadertina, Zadar, 2006: 145-160.

Л. Sočanac, О. Žagar-Senteši, D. Dragičević, Lj. Dabo-Denegri, A. Menac, A. Nikolić-Hoyt, Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima. Prilagodba posuđenica. Nakladni zavod „Globus“, Zagreb, 2005, 256.

В. Тошовић, „Rusizmi u našem publicističkom stilu“, Književni jezik X/2, 1981: 35-42.

Р. Filipović, Теорија језика у контакту. Увод у лингвистичку теорију језичних додира. ЈАЗУ, Школска књига, Загреб, 1986, 324.

Р. Filipović, Англицизми у хрватском или српском језику: поријекло - развој - значење, ЈАЗУ, Школска књига, Загреб, 1990, 336.

Р. Filipović, А. Menac, Енглески елемент у хрватском и руском језику. Школска књига, Загреб, 2005, 77.

Т. Fuderer, „Теорија стандардног језика Д. Брозовића као темељ у одређивању украјинског суржика и бјелоруске трасјанке“, Славенски језици у упоредаби с хрватским I, FF Press, Загреб, 2009, 121-129.

РУСКО-ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ЈЕЗИЧКИ КОНТАКТИ

Програм наставног предмета

I Лингвистичка контактологија (основни појмови, контактолошке јединице, контактолошке теорије, историјска контактологија).

II Екстралингвистичка и лингвистичка обележја контакта руског језика са другим словенским и несловенским језицима. Једанаест периода лексичког утицаја других језика на руски језик: од скандинавског и грчког утицаја током IX и X века до доминантног енглеског утицаја (од 1989. год. све до данас). Главне етапе у развоју руског књижевног језика (до средине XVIII века и од друге половине XVIII века до данас). Периодизација српске русистичке лингвистичке контактологије.

III Периодизација руско-српских језичких контаката. Контактоексема под руским утицајем у „Иловичкој крмчији“ из 1262. год. Руско-српски језички контакти у XVIII веку. Рускословенски језик. Језик у „Стематологији“ Х. Жефаровића. Руски утицај у делима Ј. Рајића, З. Орфелина и Г. Зелића. Контактоексема под руским утицајем у делима Д. Обрадовића. Природа славеносрпског језика. Слабљење руског утицаја у време В. Караџића. Контактоексема и контактофраземе под руским утицајем у језику П.П. Његоша („Луча микрокозма“ и „Горски вијенац“). Т. Маретић о русизмима у хрватском књижевном језику (1892). Руски утицај у преводној литератури. Руски утицај у XX веку. Граматички и правописни аспекти писања ономастичких контактоексема руске инфлуенције. Главна дела о руско-српским и руско-хрватским језичким контактима (Ј. Ајдуковић, Б. Дабић, С. Живковић, П. Ивић, Т. Маретић, Р. Маројевић, Ј. Матијашевић, А. Менац, А. Младеновић, П. Пипер, М. Радченко, Б. Станковић, С. Стијовић, А. Стојановић, Б. Терзић, Б. Унбегаун, Ж. Челић, Љ. Штавланин-Ђорђевић и др.).

IV Периодизација руско-бугарских језичких контаката. Поглед бугарске филологије на питање руског утицаја до XV века („Врачанско јеванђеље“ из XIII в.). Руски утицај у XV веку (В. Граматичар). Утицај црквенословенског језика руске редакције XVII-XVIII в. Непосредни руско-бугарски језички контакти од четвртине XIX века

до 1918. Функционисање црквенословенске (Х. Павлович, К. Фотин-нов), славнобугарске (Н. Рилски) и новобугарске школе (П. Берон, И. Богоров, В. Априлов) у другој четвртини XIX века. Утицај руске књижевности и руске научне терминологије. Граматика И. Богорова и слабљење руског утицаја. Два периода руског утицаја совјетске епохе. О руском утицају у граматикама савременог бугарског језика. Главна дела о руско-бугарским контактима (Ј. Ајдуковић, Љ. Андрејчин, К. Бабов, Е. Георгијева, Л.В. Димитријева, Л. Милетич, Р. Павлова, П. Филкова, Х. Превев, Б. Цонев и др.).

V Периодизација руско-македонских језичких контаката. Поглед македонске филологије на питање руског утицаја на стару македонску писменост („Радомирово јеванђеље“ и „Врачанско јеванђеље“). Утицај руске редакције црквенословенског језика у XVII и XVIII веку. Српски и бугарски језик као посредници у македонско-руском језичком контакту у XVIII и XIX веку. Руски утицај у делима Ј.Х. Константинова-Цинота, П. Зографског, К. Шапкарева, К. Миладинова, Ђ. Пулевског. Руски утицај у XX веку (К. Мисирков). Руски утицај у периоду кодификације македонског језика. Бугарски као језик посредник у XX веку. Руски утицај совјетске епохе. Одлука Комисије за језичка питања из 1944. године о преузимању апстрактне лексике из руског језика и одустајање од те одлуке 1945. Слабљење руског утицаја почетком педесетих година XX века. Главна дела о руско-македонском језичком контакту (Б. Конески, Т. Димитровски, Н. Чундева, М. Миовски, Х. Поленаковић, Е. Црвенковска, З. Рибарова, Б. Корубин, М. Каранфиловски, Б. Марков, Ј. Ајдуковић и др.).

VI Периодизација руско-словеначких језичких контаката. Контакти у XVI веку („Московски записи“ С. Херберштајна). Руски утицај у XIX веку. Руски утицај у доба Препорода (У. Јарник, А. Мурко). „Руске позајмљенице у словеначком преузете у првој половини XIX века“ (А. Леграјд). Руски утицај у речницима В. Водника и А. Мурка. Русификација језика Ф. Левствика. Русизми у речнику А. Јанежича (1851). Преводна књижевност у другој половини XIX века. Руски утицај у „Краткој граматичи руског језика“ М. Хостника. А. Брезник о русизмима у словеначком језику. Српски и хрватски језик као посредници у руско-словеначком контакту. Руски утицај у XX веку. Главна дела о руско-словеначким језичким контактима (А. Брезник, А. Дерганц, Ф. Кидрич, С. Клеменчич, Ф. Јакопин, А. Леграјд, И. Орел-Погачник и др.).

Основна и допунска литература

Ј. Ајдуковић, Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације речник. Фото Футура, Београд, 1997, 331.

Ј. Ајдуковић, Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама. Фото Футура, Београд, 2004, 364.

А. Албијанић, „Српскословенски и рускословенски елементи у Собранију (1793) Јована Рајића“, Научни састанак слависта у Вукове дане VI/1, 1977, 165-174.

А. Андрейчин, Из историјата на нашето езиково строителство, 2. изд. Народна просвета, Софија, 1986, 253.

К. Бабов, Езикът на дамаскините и въпроси за черковнославянското и руското влияние върху българския книжовен език. Славистични изследвания, Софија, 1968, 167-186.

К. Бабов, „Лексикални калки в българския книжовен език, възприети от руски език“, Съпоставително езиковедие V, Софија, 1978, 24-34.

М. Бонев, „Формиране и стабилизиране на општествено-политическа лексика в българския език под влиянието на руски език“, Трудове на ВИИ „К. Маркс“ II, Софија, 1972, 309-355.

М. Бонев, Влияние русского языка на язык и стиль болгарских писателей и публицистов в конце XIX и в начале XX века, Славистични изследвания, кн. 3, Софија, 1979.

М. Велева, За историзмите от руски произход в съвременния български език, Славянские языки и литературы в синхронии и диахронии: Материалы международной научной конференции, МАКС Пресс, Москва, 2013, 66-68.

В. П. Гудков, Сербская лексикография XVIII века, МГУ им. Ломоносова, Москва, 1993, 178.

Б. Дабић, „Русизми и славјанизми у лексици „Луче Микрокосме“, Лексикографија и лексикологија, Матица српска, Институт за српски језик САНУ, Нови Сад - Београд, 1984, 47-52.

П. Ивић, Преглед историје српског језика. Целокупна дела П. Ивића, Том VIII, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци, Нови Сад, 2014, 348.

Б. Конески, Историја на македонскиот јазик, „Култура“, Скопје, 1986.

Б. Конески, „Руското јазично влијание врз македонски текстови од XIII-XIV в.“, Реферати на македонските слависти за IX меѓународен славистички конгрес во Киев, Скопје, 1983, 25-28.

Б. Конески, „Јазични контакти меѓу старата македонска и руска писменост. КирилOMETодиевскиот (старословенскиот) период и

кирилометодиевската традиција во Македонија“, Прилози од научниот собир, 1-3 октомври 1985, МАНУ, Скопје, 1983, 19-23.

Р. Маројевић, „О утицају руског језика и русизмима у ‘Горском вијенцу’ и о њиховој лингвистичкој интерпретацији“, Књижевност и језик XXXI/2, Београд, 1984, 137-141.

Р. Маројевић, „Фразеолошки русизми у „Горском вијенцу“. I. Израз „Милошем живиш“ у 892. стиху“, Зборник Матице српске за књижевност и језик, књ. 53, св. 1/3, Нови Сад, 2006, 337-347.

Р. Маројевић, „Фразеолошки русизми у „Горском вијенцу“. II. Израз „на главу погибоше“ у 2688. стиху“, Зборник Матице српске за књижевност и језик, књ. 53, св. 1/3, Нови Сад, 2006, 349-359.

Ј. Матијашевић, „Осврт на русизме послератних година“, Научни састанак слависта у Вукове дане XXV/2, Београд, 1996, 367-376

А. Милановић, Кратка историја српског књижевног језика, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004, 144.

А. Младеновић, „Однос између домаћих и рускословенских елемената у књижевном језику код Срба пре његове Вуковске стандардизације“, Зборник за филологију и лингвистику XII, Нови Сад, 1969, 43-51.

А. Младеновић, „Улога рускословенског језика у формирању српског књижевног језика новијег периода“, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику XXX/2, Нови Сад, 1987, 45-64.

А. Младеновић, Историја српског језика: одабрани радови. Чигоја штампа, Београд, 2008, 535.

Р. Павлова, Болгарско-руски и руско-болгарски јазикови врски, Народна просвета, Софија, 1979, 223.

Р. Павлова, „Некоторые проблемы изучения языковых взаимодействий болгар и русских (X-XIV вв.)“, Славянска филологија XVII, Софија, 1983, 33-45.

П. Пипер, „О новијим проучавањима русизама у српском језику“, Српски између великих и малих језика, Београдска књига, Прво издање, Београд, 2003, 257-276.

З. Рибарова, Русизми во Радомировото евангелие, Македонско-руски јазични, литературни и културни врски, Филолошки факултет "Блаже Конески", Скопје, 1998, 195-204.

Б. Станковић, „О положају црквенословенизама и русизама у српском књижевном језику“, Научни састанак слависта у Вукове дане XXV/2, Београд, 1996, 377-384.

С. Стијовић, Славенизми у Његошевим песничким делима, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци - Нови Сад, 1992, 256.

Б. Терзић, Руско-српске језичке паралеле, Славистичко друш-

тво Србије, Београд, 1999, 370.

Б. Терзић, „Русизми као елемент лексичко-стилистичког раслојавања у српском језику“, Научни састанак слависта у Вукове дане, XXXII/1, Београд, 2004, 193-199.

Б. Унбегаун, Почети књижевног језика код Срба, Вукова задужбина, Матица српска, Орфелин, 1995, 106.

Б. А. Успенский, Краткий очерк истории русского литературного языка (X-XIX вв.), Гнозис, Москва, 1994, 239.

Б. А. Успенский История русского литературного языка (X1-XУП вв.). 3-е изд. “Аспект-пресс”, Москва, 2002, 558.

П. Филкова, Из историята на руско-българските езикови врџки. София 1963, 178.

П. Филкова, „Русизми и церковнославјанизми в лексике болгарског литературног језика“, V Меѓународни симпозиум МАПРЈЛ, Сборник докладав, Белград-Ниш, 2000, 54-60.

Б. Цонев, История на българскиј език, Т. II, София, 1934, XII+556.

Н. Чундева, Русизмите во македонскиот литературен јазик, докторска дисертација, Филолошки факултет, Скопје, 1980, 280.

Н. Чундева, Учеството на русизмите во книжно-писмениот македонски јазик во XIX век, Предавања на XXVI Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, 30. VII-13.VIII 1993 година. Штрк, Скопје, 1994,47-53.

Н. Чундева, „Односот на Блаже Конески кон русизмите: првите години по кодификацијата“, Македонски јазик од 1945. до 1955. година, Зборник реферати на Научен собир по повод годишнината од смртта на академик Блаже Конески, Филолошки факултет, Скопје, 1995, 57-60.

М. Шипка, „Статус и употреба русизама у савременом српском језику“, Славистика, Књ. 13, 334-342.

Љ. Штавланин-Ђорђевић, „Још један поглед на русизме у Иловичкој крмчији“, Археографски прилози XVIII, Београд, 1996, 55-67.

А. Breznik, „Slovenske besede v slovenščini“, Čas III, Ljubljana, 1909, 268-280.

А. Breznik, Jezikoslovne razprave, Slovenska matica, Ljubljana, 1982, 459.

А. Derganc, Nekateri problemi pri zapisovanju ruskih lastnih imen v slovenščini, Zbornik referatov s Četrtega slovensko-hrvaškega slavističnega srečanja, ki je bilo v Jeruzalemu v Slovenskih goricah, 13.-14. junija 2008, Znanstvena založba Filozofske fakultete, Ljubljana, 2009, 141-148.

Н. Kuna, Jezičke karakteristike knjižvenih djela Dositeja Obrado-

vića, Djela ANUBiH, knj. XXXVI, Sarajevo, 1970, 287.

F. Jakopin, „Deležu ruskih elementov v razvoju slovenskega knjižnega jezika“, Slavistična revija 16, Ljubljana, 1968, str. 65-90.

F. Jakopin, „Ruske izposojenke v slovenščini“, Jezik in slovstvo 21, Ljubljana 1976, 134-137.

F. Jakopin, „K vprašanju ruskih jezikovnih prvin v slovenščini“, 15 seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 1979, 45-63.

F. Jakopin, „Slovanske izposojenke v slovenskem knjižnem jeziku v 19. stoletju in danes“, Slovenski jezik v stiku s slovanskimi in neslovanskimi jeziki in književnostmi, Ljubljana, 1992, 86-89.

F. Jakopin, „Slovensko knjižno besedišče v stiku z drugimi slovanskimi jeziki“, XXXII seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana, 1996, 27-35.

F. Kidrič, „Razvojna linija slovenskega preporoda v prvih razdobjih“, Razprave ZDHV V-VI, Ljubljana, 1930, 42-119.

S. Klemenčič, „Besede iz drugih slovanskih jezikov v slovenščini“, Slovanstvo v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi, 46. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana 2010, 22-26.

A. Lägroid, Die russischen Lehnwörter im Slovenischen: die in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts übernommenen Wörter, Trofenik, München, 1973, 134.

I. Orel Pogačnik, „Slovansko besedje v Nemško-slovenskem slovarju iz leta 1860“, 32 seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana, 1996, 37-51.

I. Orel, „Slovanstvo v zgodovini slovenskega jezika“, 46. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana 2010, 27-38.

T. Maretić, „Ruske i češke riječi u književnom hrvatskom jeziku“, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, knj. 108, Zagreb, 1892, 68-98.